

T.C.
BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/25196

Sayı : 75833232 - 610E.265
Konu : Soru Önergeleri

15/04/2018

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Başbakanlığın bila tarihli ve 55607020-610-E.22051 sayılı yazısı.

Bakanlığımıza intikal eden ilgi yazı eki, Zonguldak Milletvekili Sayın Ünal DEMİRTAŞ tarafından tevcih edilen 7/25196 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Faruk ÖZLÜ
Bakan

Ek:
Cevabi Yazı
DAĞITIM:
Gereği:
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

Bilgi:
BAŞBAKANLIĞA

Güvenli Elektronik İmza ile
Asli ile Aynıdır.
..16./04../2018

Macide ÇİÇEK
Strateji Geliştirme Başkanlığı
Mimur

"Bu belge, güvenli elektronik imza ile
imzalanmıştır."

Mustafa Kemal Mahallesi Dumlupınar Bulvarı
Eskişehir Yolu 2151.Cadde No:154 06510
Çankaya / ANKARA

☎ 03122016141

✉ turan.cigdem@sanayi.gov.tr

Evrak bilgisine www.sanayi.gov.tr adresindeki e-hizmetler bölümünden, "qphrw1D87230" DYS No ve evrak tarihi ile erişebilirsiniz. tirmh1D87230

Bilgi için İrtibat: Turan ÇİĞDEM Mali Hizmetler Uzmanı

☎ 03122016103

☎ www.sanayi.gov.tr

ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ SAYIN ÜNAL DEMİRTAŞ'IN

7/25196 SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

Demir-çelik sektörü, sanayinin lokomotifi olan sektörlerinin başında gelmektedir. Demir-çelik ürünleri, başta inşaat sektörü olmak üzere, otomotiv, beyaz eşya, gemi sanayi, boru imalatı, tarım ve ziraat aletleri, ısı sanayi, elektrik-elektronik sanayi, makine imalat sanayi genel yapı ve ambalaj gibi sektörler de kullanılmaktadır. Demirçelik sektöründeki 1990'da 43 bin olan istihdam, özelleştirmelerle ve sektördeki daralma ile bu gün için 39 bin kişiye düşmüştür. Bütün bu yönleri ile değerlendirdiğimizde, stratejik öneme sahip bir sektördür.

Ülkemizde ise 1937'de Kardemir, 1965'te Erdemir, 1970'te ise İsdemir kurulmuştur. Bu gün üç fabrika da özelleştirilmiştir ve demir-çelik üretimi, tamamen özel sektöre bırakılmıştır. Türkiye'nin en büyük ve tek entegre yassı çelik üreticisi Erdemir ise slab ve yassı çelik ürünleri imalatında dünyanın en büyük 43'üncü şirketidir.

Türkiye, dünya ham çelik üretiminde yaklaşık 33 milyon tonla Almanya'nın ardından 8'inci sırada yer almaktadır. Ancak, küresel çelik sektörü, Çin ağırlıklı olmak üzere kapasite fazlalığını yarattığı sorunlarla mücadele etmektedir.

2012-2016 döneminde Türkiye'nin çelik tüketimi %21 gibi önemli bir artış gösterirken üretim %7.6 oranında düşüş göstermiştir. Aynı dönemde ihracat %18 oranında gerilerken, buna karşılık, ithalat %50 artışla, 11.8 milyon tondan, 17.5 milyon tona ulaşmıştır. Büyüyen iç tüketim,%50 oranında artış gösteren ithal ürünlerle karşılanmıştır. 2015 yılında 15 yıl aradan sonra net ithalatçı konumuna gelen Türkiye bir miktar iyileşmeye rağmen 2016 yılında bu konumunu sürdürmüş,2017 yılında ise dünyada ki gelişmelere bağlı olarak denge kurulmuştur.

Maalesef önümüzdeki süreçte de ithalatın ağırlığını koruyacağı öngörülmektedir. Oysa, yassı çelik sektöründe kapasite kullanım oranının %60 civarındadır ve kurulu kapasitenin 8 milyon ton civarındaki kısmı atıl durumdadır. İthal çeliğe bağlı bir endüstriyel yapı ise Türkiye'nin ali menfaatleri ile hiçbir şekilde bağdaşmamaktadır.

Türkiye'deki Demir-çelik sektörünün çok önemli yapısal sorunları vardır. Hammadde ve teknoloji konusunda dışa bağımlı olan sektör, pazarlama konusunda da dışa bağımlıdır. Sektörün en önemli sorunlarının başında üretim tüketim dengesi gözetilmeden hatalı teşvikler sonucu yapılan yatırımlar, hammadde girdilerinde ithalata bağımlılık, dünya genelindeki kapasite fazlalığı ve fiyatlardaki dalgalanmalar, temel olarak dampingli ve devlet destekli kalitesiz, sertifikasız çelik ürünleri ithalatının engellenememesi ve sektörün üzerindeki rekabet gücünü sınırlandıran yüklerin kaldırılmaması gelmektedir.

Dünya çelik sektöründeki global düzeydeki gelişmeler yanında, sektörün yurtiçinde karşı karşıya kaldığı haksız rekabet unsurlarının giderilmesi, başta girdi maliyetleri üzerindeki yükler olmak üzere rekabet gücünü sınırlandıran her türlü uygulamalara son verilmesi gibi konularda atılacak adımlar, ABD'nin çelik ve alüminyum ithalatında

gümrük vergisi ve kota getirmeyi hedeflediğine dair kaygı uyandıracak açıklamasından sonra daha da önem kazanmıştır. Çünkü Türkiye, 1.2 milyar dolar tutarında,%5.7'lik oranla ABD'ye çelik ihraç eden en büyük 6'ncı ülke konumundadır. Bu nedenle sektör ile ilgili olarak tedbirlerin ivedilikle alınması gerekmektedir.

Büyük boyutlara ulaşan cari açığının azaltılabilmesi ve işsizliğin çok büyük bir sorun olduğu ülkemizde istihdamın artırılması için demir çelik sektörünün potansiyelinin artırılması, Türkiye'nin çelik ürünlerinde net ihracatçı pozisyonuna geçmesi, ithalatın sınırlandırılarak sanayimizin yerli ürünler ile desteklenmesini mümkün kılacak bir yapının oluşması son derece önemlidir.

Bu çerçevede;

Soru 1- Demir çelik sektöründe hammaddenin yerli kaynaklardan sağlanması son derece önemlidir. Bu konuda da demir çelik sektörünün hammadde ihtiyacı olan koklaşılabilir özelliğine sahip taşkömürü ve demir cevherinin yerli kaynaklardan sağlanması ve ithalata bağımlılıktan kurtulması için bir çalışma yapılmış mıdır? Yapıldı ise ne gibi çalışmalar yapılmıştır? Yapılmıyorsa sebebi nedir?

Soru 2- Yurt içine giren dampingli ve devlet destekli kalitesiz, sertifikasız çelik ürünleri ithalatının engellenmesi tedbirler alınmış mıdır? Alındıysa ne gibi tedbirler alınmıştır? Alınmadıysa sebebi nedir?

Soru 3- Sektör üzerindeki rekabet gücünü sınırlandıran yüklerin kaldırılması düşünülmekte midir? Düşünüyor ise neler yapılacaktır?

Soru 4- Türkiye'nin demir çelik sektöründeki ithalatçı konumundan kurtulması için şimdiye kadar neler yapılmıştır?

Soru 5- Yerli çeliğe dayalı bir endüstriyel yapı bugüne kadar neden kurulamamıştır? Bundan sonra yerli çeliğe dayalı endüstriyel yapı kurulacak mıdır? Bununla ilgili ne gibi çalışmalar yapılmıştır?

Soru 6- Büyük boyutlara ulaşan cari açığının azaltılabilmesi ve işsizliğin çok büyük bir sorun olduğu ülkemizde istihdamın artırılması için demir çelik sektörünün sahip olduğu potansiyelin artırılması için çalışmalar yapılmakta mıdır? Yapılıyor ise neler yapılmaktadır? Yapılmıyor ise neden yapılmamaktadır?

Soru 7- Yakın zamanda Amerika'nın çelik ve alüminyum ithalatında gümrük vergisi ve kota getireceğini açıklaması Türk demir çelik sektöründe kaygı yaratmıştır. Bu gelişme sonrasında acil bir eylem planı yapılmış mıdır?

Soru 8- Yerli çeliğin kurulu kapasite kullanım oranının artırılması ve demir çelik ihracatının artırılması için çalışma yapılmakta mıdır? Yapılıyor ise neler yapılmaktadır? Yapılmıyor ise sebebi nedir?

Soru 9- Türkiye Demir-Çelik ve Demir Dışı Metaller Sektörü Strateji Belgesi (2017-2020) ne zaman açıklanacaktır?

CEVAPLAR:

Cevap 1- Ülkemizde taşkömürü ve demir cevherinin yerli kaynaklardan sağlanması için çalışmalar yapılmaktadır. Nitekim bu çerçevede, Demir-Çelik Sektörü Cevher Kaynak Geliştirme Çalıştay, 6 Mayıs 2015 tarihinde MTA'da Bakanlığımız koordinasyonunda MTA ve MİGEM işbirliği ile yapılmıştır. Ancak, ülkemizde demir cevheri rezervlerinin (Sivas ve Malatya başta olmak üzere) sahip olduğu tenörün düşük kalması sebebiyle bunların çıkarılması fizibil değildir. Ayrıca, taşkömürü kaynaklarımızın kalorifik ısı değerinin koklaşabilme özelliği de yeterli olmadığından, söz konusu hammaddelerin ithalatı zorunlu hale gelmektedir. Ancak, ülkemizde yerli maden havza arama ve tetkik çalışmalarına halen devam edilmektedir.

Cevap 2- Dampingle, devlet destekli, kalitesiz ve sertifikasız çelik ithalatının önlenmesi amacıyla Bakanlığımızca çalışmalar yapılmaktadır. Bunlardan ilki, 2016 yılında Resmi Gazetede yayımlanan Yassı Çelik Ürünlerin Denetimine İlişkin Tebliğ'dir. Ayrıca, söz konusu Tebliğ kapsamında, yurtiçindeki kalitesiz ürünlerin denetimi için Bakanlığımız Sanayi Ürünleri Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü tarafından denetimler başlatılmıştır.

Bu alanda işbirliği yaptığımız kamu kurumları arasında Ekonomi Bakanlığı ve TSE de bulunmaktadır. Örneğin, Ülkemiz ile Ukrayna arasında yapılması planlanan STA'nın kalitesiz demir çelik ürünleri ithalatını artırma ihtimaline karşı Ekonomi Bakanlığına; STA'nın demir-çelik sektörünün muaf tutularak yapılması için talepte bulunulmuştur. Buna ek olarak, devlet destekli ürünlerin ithalatının engellenmesi için yine Ekonomi Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığı ile beraberce AB Çelik Komitelerinde ve AKÇT Çalışma Gruplarında konu detaylı anlatılarak, önlem alma gereği ortaya konulmuştur.

Cevap 3- Sektör üzerinde rekabet gücünü sınırlandıran yüklerden TRT katkı payının, 3/6/2017 tarihinde Bakanlığımızca hazırlanan "Üretim Reform Paketi" vasıtasıyla sektörün üzerinden ödenmesi kaldırılmıştır. Bu uygulama neticesinde demir-çelik sektörümüze elektrik faturası üzerinden yaklaşık 42,5 milyon TL'lik bir katkı sağlanmıştır. Diğer rekabet engelleyici etmenlerden Elektrik Tüketim Vergisi, Enerji Fonu, Çevre Katı Payı gibi unsurların azaltılması/kaldırılması için ise "Türkiye Demir Çelik ve Demir Dışı Metaller Sektörü Strateji Belgesi ve Eylem Planında (2012-2016)" birçok eylem yer verilmiştir. Ayrıca, söz konusu fon ve kesintilerin kaldırılması için "Türkiye Demir Çelik ve Demir Dışı Metaller Sektörü Strateji Belgesi ve Eylem Planında (2018-2021)" ayrı bir eylem yazılmıştır. Halen bu konularda; Maliye Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile çalışmalarımız sürdürülmektedir.

Cevap 4- Demir Çelik Sanayimizin, dünyadaki gelişmeler çerçevesinde, rekabet gücünü artırarak sürdürmesi, yeni pazarlar ve ürünler ortaya çıkarması ve dünyada teknoloji liderleri arasına girebilmesi için Bakanlığımızca sektörün nabzını tutan sektörel çalışmalara, yeni projelerle devam edilmektedir. Demir Çelik sanayimizde "Yüksek Teknolojiye Geçiş" sürecinde, yüksek katma değer elde edeceğimiz paslanmaz ve nitelikli çelik yatırımları büyük önem taşımaktadır. Bu anlamda sektördeki 18 firmaya yerinde ziyaretler yapılarak ve bahse konu firmalar Bakanlığımıza davet edilerek, ilgili projeler için bilgilendirme çalışmaları sürdürülmektedir.

Cevap 5- Türkiye ile AB arasında AKÇT ürünleri ticareti, 1995 yılında imzalanan Gümrük Birliği Anlaşması dışında bırakılmış ve 25/7/1996 tarihinde AKÇT ile imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması kapsamında, iki taraf arasında demir çelik ürünleri ticareti serbestleştirilmiştir. Söz konusu anlaşma ile demir çelik sektörüne devlet tarafından doğrudan destek verilmesi yasaklanmıştır. Bu kapsamda demir çelik üreticilerimiz, Bakanlığımızca yönetmeliği yayımlanan “endüstri bölgeleri” kurmaları konusunda teşvik edilmektedir. Girdi maliyetlerini azaltmaya yönelik çok yönlü çalışmalar ise sürdürülmektedir. Ayrıca, kalitesiz demir çelik ürünleri ithalatının engellenmesi için piyasa gözetiminin yoğunlaştırılması için çalışılmaktadır. Serbest Ticaret Anlaşmaları, gümrük tarifelerinin düzenlenmesi ve yurtiçindeki alımlarda çelik üreticilerimizin teşvik edilmesi ise bu alandaki diğer politika araçlarımız olacaktır. Örneğin; çelik üreticilerimizin ihtiyacı olan grafit elektrot için yurtiçi üretime geçilmesi hususunda çelik üreticilerimiz ortak bir çalışma yürütmektedir.

Cevap 6- 2017 yılı itibarıyla Türk Çelik Sektörü, dünyadaki 65 çelik üreten ülke arasında 8. sırada, Avrupa’daki çelik üreticileri arasında ise Almanya’dan sonra 2. sırada yer almaktadır. Bu sıralama, Türkiye’nin geçen sene yeniden yerleştiği konumunu koruduğunu göstermektedir. 2017 yılında çelik üretimi 37,5 milyon ton olarak kayda geçerken, dış ticaret verilerinde geçen seneki döneme göre büyük bir artış gözlenmiştir. Aynı dönemde değer bazında ihracatta % 24,1’lik bir artış yaşanırken ithalattaki artış sadece % 13,6 olarak gerçekleşmiştir. Miktar bazında ise ithalatta % 6,8 azalma, ihracatta ise %8,4 artış olmuştur. Demir çelik sektörü, 2017 yılında 18,3 milyon ton demir çelik ürünü ihracatı yaparak, ülkemize 13,8 milyar dolar gelir sağlamıştır. Bu rakam toplam ülke ihracatımızın % 8,5’ini teşkil etmektedir. Sektör, 2017 yılı itibarıyla net ihracatçı konumundadır.

Demir çelik sektörümüz, diğer sektörlerimize girdi sağlayan vasfı ile lokomotif rol üstlenmektedir. Sektör, 45.000 kişiye istihdam sağlamaktadır. Haddehanelerle birlikte istihdam rakamı 50.681 kişiye ulaşmıştır. Hâlihazırda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile istihdam konusunda, ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumu ile de nitelikli eleman ihtiyacının karşılanması adına çalışmalara devam edilmektedir.

Cevap 7- Bu çerçevede, ABD’ye yapılan alüminyum ihracatının toplam ihracat içerisindeki değerinin % 2,1 olması nedeniyle sektörün, konulacak % 10’luk gümrük vergisinden etkilenme seviyesinin yönetilebilir düzeyde olacağı değerlendirilmektedir. Çelik sektöründe ise olumsuz etkilenme potansiyelimiz biraz daha fazladır.

Bu itibarla, ülkemizin GB Anlaşması olmayan ülkelerle yapılacak STA kapsamında çelik üreticilerimizin korunması, ülkemizin bu konuda açık pazar olmasının engellenmesi ve mütekabiliyet prensibiyle ABD’den ithal edilen ürünlere kota uygulanması gibi hususlarla ilgili olarak Ekonomi Bakanlığı ile görüşmelerimiz devam etmektedir.

Cevap 8- Sektör tarafından 2017 yılında 37,5 milyon ton sıvı çelik üretilerek % 73 seviyesinde bir kapasite kullanımına ulaşılmıştır. Bu oranın; akılcı stratejiler, doğru yatırımlar ve desteklerle bir miktar daha artırılması mümkündür. Ayrıca, sektöre ait 22 adet Ar-Ge merkezi ve 3 adet Tasarım Merkezinin de sektörün kapasite kullanım, büyüme ve ihracat hedeflerine önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ayrıca, yine kapasite kullanımının artırılması hedefiyle; özellikle yassı çelik ürünlerin atıl kapasitesinden yararlanılması doğrultusunda ithal ürünlerin denetlenmesinin amaçlandığı “Yassı Çelik Ürünlerin Denetimine İlişkin Tebliğ” kapsamında, Bakanlığımız Sanayi Ürünleri Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğünce denetimlere devam edilmektedir.

Cevap 9- Türkiye Demir-Çelik ve Demir Dışı Metaller Sektörü Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2018-2021) çalışmaları kapsamında, ilgili tüm kamu ve özel sektör temsilcilerinin katılımlarıyla sektöre hitap eden bir “Taslak Eylem Plan”ı ortaya çıkarılmıştır. Buna ilave olarak, Bakanlığımız tarafından 2/3/2018 tarihinde Hatay’da gerçekleştirilen “Sanayide Yüksek Teknolojiye Geçiş Programı” kapsamında bir “Çelik Zirvesi” yapılmıştır. Söz konusu zirvede, sektör tarafından dile getirilen sorun ve çözüm önerilerinin adı geçen Strateji Belgesine derç edilmesi uygun görüldüğünden, yayımlanma süreci beklenmektedir. Bu bağlamda, söz konusu çalışmaların tamamlanmasına müteakip “Türkiye Demir-Çelik ve Demir Dışı Metaller Sektörü Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2018- 2021)” en kısa sürede yayımlanmak üzere Yüksek Planlama Kuruluna sunulacaktır.